

SV gjør en forskjell

Taler

Kristin Halvorsen

Dato

22 mars 2007

Sted

Gardermoen

Omstendigheter

SVs landsmøte

- 1 Kjære Landsmøte, kjære gode SV-venner!

Lørdag den 17. mars gav den norske regjeringa verdenssamfunnet klar beskjed:

- 5 Norge normaliserer kontakten med de palestinske selvstyremyndighetene. Vi avviker alle økonomiske sanksjoner mot de palestinske områdene. Vi ønsker å ha kontakt med alle offisielle representanter for det palestinske folk og den nye palestinske samlingsregjeringa - enten de er fra Fatah eller Hamas. Vi gjør det fordi vi mener det er riktig å respektere det palestinske folkets valg og den
- 10 politiske prosessen som har ledet fram mot samlingsregjeringa. Vi gjør det fordi vi mener at det fortvilte økonomiske situasjonen i de palestinske områdene gjør livet uutholdelig for palestinerne - men også fordi massearbeidsløshet og fattigdom i seg sjøl truer sikkerheten i Midt-Østen. Vi gjør det fordi vi mener at dialog og samarbeid legger et bedre grunnlag for en fredelig framtid. For
- 15 Palestina - og for Israel.

- Vår rød-grønne-regjering er den første vestlige regjering som gjør dette. Vi bruker vårt handlingsrom utenfor EU. Vi gjør det fordi at når vi har tatt det første skritt, er det lettere for resten av verden å komme etter. Norge gjør en
- 20 forskjell!

Er det noen her som tror at en Bondevik III regjering - med Jan Petersen som utenriksminister - hadde gjort det samme?

- 25 SV var det første partiet i Norge som anerkjente PLO. Internasjonal solidaritet er ikke et hvilket som helst spørsmål for SV. Det er hele vår historie og vår sjel å se utover vår egen lille andedam.

30 I høst var jeg en dag i Vinje kommune sammen med SV ordfører Arne Vinje. Vi besøkte skolen i Rauland, rehabiliteringssenteret og bedriften Nemek. På ettermiddagen var det møte med lokale SVere. Jeg var godt rustet til å svare både om landbrukspolitik, kommuneøkonomi og samferdsel. De første spørsmålene dreide seg imidlertid om Palestina og Afghanistan. SVere retter
35 blikket utover. Derfor er jeg på trygg grunn når jeg starter kommunalvalgkampen 2007 i Palestina.

Velkommen til et svært viktig landsmøte for SV, for hele det radikale Norge, for våre venner og kamerater i Europa og andre steder i verden. Vi har fire dager
40 foran oss. Vi skal bruke dem til å gjøre opp status og å sette oss videre mål.

Til hverdags er det lett å miste vårt store prosjekt av syne:

Vi er det eneste moderne venstresosialistiske partiet i Nord-Europa som er et
45 regjeringsparti. Som har makt til å ta store og små beslutninger hver eneste dag. Som sjøl har hånda på rattet. Vi forandrer Norge og Norges stemme internasjonalt. Soria Moria erklæringen er vårt felles grunnlag. Den er ikke SVs partiprogram. Vår oppslutning ved valget var 8,8 pst - ikke reint flertall. Den er et resultat av forhandlinger mellom tre partier. SVs landsstyre har enstemmig
50 tilsluttet seg den. Soria Moria erklæringen er den mest radikale regjeringserklæringen i Europa!

Vi har jobbet systematisk siden 1997 for at våre velgere skal ha minst like stor innflytelse som alle andre partiers velgere. Landsmøtet i 1999 slo fast at vi
55 ønsket å delta i en flertallsregjering sammen med AP og SP. Landsmøtene siden har bekreftet dette - enstemmig i 2005.

Verken Arbeiderpartiet eller Senterpartiet var klare for et slikt samarbeid ved århundreskiftet. Sannheten er at det ikke er hverdagskost at sosialdemokratiske
60 partier deltar i et forpliktende regjeringssamarbeid med et venstresosialistisk parti.

Vi vant valget i 2005 fordi fagbevegelsen, miljøbevegelsen og andre viktige bevegelser var lei av høyrepolitikk og ville ha en ny radikal kurs. Men vi vant
65 med bare knepent. Det er lett å glemme.

Soria Moria erklæringen er ambisiøs og deltaljert. Men det store prosjektet er:

70 - å gjenreise fellesskapet - utvikle den nordiske velferdsmodellen videre. Å gjenreise Norge som miljønasjon. 20 år siden Brundtland.

- Å være en internasjonal fredsnasjon.

75 Vår kurs for fellesskap står i klar kontrast til den høyrepolitikken vi parkerte. Vi satt bom for høyresidas skattelettepolitikk. Vi sa: Nei til nye skattelettelser - og vi vil fordele mer rettferdig. Dermed har vi minst 12 mrd kr mer til fellesskap hvert år - 50 mrd kr i løpet av 4 års perioden - til barnehager, skole og omsorg og miljø. Det monner det!

80

Vi satt en stopper for all privatisering. Høyresida satte likhetstegn mellom privatisering og modernisering. Det avviste vi! Hva er moderne ved å privatisere deler av skole-Norge og å innføre nye forskjeller? Det moderne er å videreutvikle en felles skole for alle - en viktig grunnstein i velferds-Norge.

85

Vi har startet en stor miljøomlegging. Forvaltningsplanen stoppet olje-og gassvirksomhet i Lofoten og Vesterålen - selv om et stort flertall for det motsatte i Stortinget. Avtalen mellom Statoil og Staten sikrer et gigantisk miljø og teknologiprojekt for fullskala rensing på Mongstad. Det vekker
90 internasjonal interesse. Vi har satt oss et stort mål: Å være ledende i verden for å utvikle CO2-rensing til en pris som gjør at også andre kan benytte seg av den. Vi har fordoblet innsatsen for å utvikle ny, fornybar energi, vi har levert det beste jernbanebudsjettet i moderne tid - og økt jernbaneinvesteringene med 50 pst.

95 Hvis ikke vi rød-grønne hadde vunnet valget ville det fremdeles vært norske soldater i Irak. Det hadde vært norske soldater i Operation Enduring Freedom og spesialstyrker i Sør- Afghanistan for lenge siden. Nå har vi en regjering som i alle sammenhenger insisterer på at det ikke finnes en "militær løsning" i Afghanistan. Og vi blir hørt. Flere og flere er enige med oss. Militær
100 tilstedeværelse er en forutsetning for å drive humanitært arbeid og for politisk framgang - det sier hjelpeorganisasjoner i Norge og resten av verden. Men i Sør drives krigføringen slik at støtten til Taliban øker i stede for motsatt. Vi har trappet opp den humanitære bistanden. Vi skal stå på for at Afghanistan ikke skal bli et nytt Irak - men for at et utfattig, krigsherjet folk skal få muligheten til
105 en trygg framtid.

SV gjør en forskjell. Det er ikke nytt. Det har vi alltid gjort.

- 110 SF gjorde en forskjell fra 1961 og var stemmen som stod imot blokkpolitikken, Natomedlemsskapet og opprustningen.

- SV gjorde en forskjell fra 1975 da den politiske mobiliseringen som folkeavstemningen i 1972 innebar - den nye kvinnebevegelsen,
115 miljøperspektivet, fredsperspektivet - fikk et politisk parti som målbar våre standpunkter helt inn i nasjonalforsamlingen.

- I to folkeavstemninger om EU-medlemskap gjorde SVs innsats en forskjell. Det merkes både i Brüssel og her hjemme at det har vært regjeringsskifte i Norge.
120 Det føres nå en aktiv politikk overfor EU. Vi vant differensiert arbeidsgiveravgift - vårt viktigste og mest målrettede distriktspolitiske virkemiddel, nå har vi tenkt å vinne hjemfallsretten til norske kraftverk!

- SV er et samfunnskritisk parti. Vi vil forandre Norge og verden. Urettferdighet
125 og undertrykkelse tar nye former - det krever ny politikk. Miljøutfordringene er alvorligere enn selv vi trodde - det krever drastisk handling. Kampen for en fredelig verden krever at noen står opp mot militærmakt og opprustning. Vi kommer aldri til å lene oss selvtilfredse tilbake og erklære at "nå er jobben gjort".

- 130 SV gjør en forskjell i regjering - og det er hele partiets prosjekt: Stortingsgruppa, landsstyret hele partiorganisasjon. Hver dag bidrar vi til å trekke Norge i riktig retning. Vi gjør en langt større forskjell enn vi tror sjøl. Men vi har en egen evne til å usynliggjøre våre seire og egen innsats.

- 135 I løpet av dette landsmøtet skal vi sammen ta skjea i en annen hånd. Vi må oppsummere det vi får til. Ikke selvtilfredse og late, men stolte og utålmodige. Det gir krefter til å gå videre. Det gir oss sjøl og velgerne tillit til at når vi får til mye - kan vi få til mer.

- 140 Det er viktig at SV er et samfunnskritisk parti som stadig utfordrer det bestående. Det er vi i opposisjon. Det er vi i posisjon. Det vi må klare er å både være kritiske og utålmodige med tingenes tilstand i Norge og verden - samtidig som er vi stolte over at vi hver dag bidrar til store og små skritt for mer rettferdighet, miljø og solidaritet.

Fordi:

150

Vi har ikke tenkt at SV i regjering skal være en parentes i historien. Vi skal lykkes som regjeringsparti. Vi skal legge grunnlag for tillit fra folk for at venstresida skal prege framtida, for bedre miljø, mer rettferdighet og solidaritet - og for å hindre høyresida i å gjøre det motsatte.

155

Vi er med på noe som er "større enn oss sjøl". Våre venner i resten av Europa og andre steder i verden skal ikke møtes med historien om et eksperiment med et venstresosialistisk parti i regjering som slo feil. De fortjener et eksempel til etterfølgelse. Da kan flere sosialdemokratiske partier i Europa se mot

160

samarbeidspartnere til venstre for seg - og ikke bruke oss som unnskyldning for å velge samarbeid til høyre.

165

Våre velgere fortjener å få vite hva de har fått igjen for stemmen sin. At vi er i deres tjeneste når vi forandrer Norge i smått og stort. Altfor mye av debatten om SV i regjering, om smertegrenser, tap og kameler, tegner bildet av SV som et parti som er mer opptatt av oss sjøl enn av resultater for velgerne. Det bildet er helt feil. Og det er vår jobb å rette det opp.

170

Vi sitter ikke på oppsigelse i regjering. Vår kontrakt med velgerne varer til neste Stortingsvalg. Landsmøtet i 2009 skal oppsummere hva vi er mest fornøyd med og hva vi er minst fornøyd med. Så skal vi legge grunnlaget for ny valgseier og fortsatt regjeringsdeltakelse etter neste Stortingsvalg.

175

Høyresida har tatt dramatisk feil i de to største utfordringene som verden står overfor i dag - sikkerhetspolitikken og klimaendringene.

180

For det første: Kampen mot terror ble satt mange skritt tilbake da USA gikk til krig mot Irak. Beslutningen ble tatt på sviktende grunnlag. Uten støtte fra FNs sikkerhetsråd. Nå - 4 år etter - har flere amerikanere mistet livet i Irak enn som døde angrepet mot World Trade Center 11. sept 2001. Hvor mange Irakere som er døde som følge av krigen, vet vi ikke. Tallene varierer fra 60.000 til

USA som hadde verdens sympati etter terrorangrepet, og som hadde en bred internasjonal allianse med seg i kampen mot terror. Gjennom sin alenegang mot Irak, har de redusert sin internasjonale autoritet. Det er opplagt for alle at krigen
190 mot Irak ikke har noen exit - eller plan for hvordan den kan avsluttes.

På samme måte som Rumsfeld i sin tid var pådriver for krigen i Irak, var FrP det samme her hjemme. Og på samme måte som Rumsfeld støttet Saddam da det var opportunt, gjorde FrP det i Norge.

195

I utenriksdebatten i 1988 tok Carl I hagen til orde for at Norge skulle selge våpen til Saddam Hussein. Hvorfor skal andre få tjene penger på våpensalg - til dem som trenger det og ikke vi, sa FrP den gang.

200 "I for lang tid har det vært overdreven tro på hva militærmakt kan utrette i vår verden. Et tungt militært fokus kan bli selvforsterkende ved at løsningene på nye utfordringer altfor raskt vurderes i et militært perspektiv. Katastrofen i Irak bærer bud om dette." Det sa Norges utenriksminister til Stortinget i vinter.

205 For det andre: Høyresida tok feil da de bagatelliserte klimaproblemene, bortforklarte dem og lette etter unnskyldninger for å slippe å gjennomføre forandringer. I USA forbigås nå sentrale myndigheter av delstater som setter seg klare klimamål. Her hjemme har FrP holdt seg både for ører og øyne og benektet at global oppvarming er menneskeskapte. I valgkampen i 1989 fikk vi
210 nærmest inntrykk av at FrP mente at miljøproblemene var noe SV og Erik Solheim hadde funnet på for å for å vinne valget.

Vi hadde rett. Nå er det vi som har initiativet og troverdigheten. Nå er det vårt ansvar å vise vei for framtida.

215

Vi er blant de aller heldigste menneskene i hele verden. Norge har en handlefrihet som de fleste andre land kan misunne oss. Vi er plassert midt i smørøyet i en internasjonal høykonjunktur. Vi kjøper stadig flere og billigere varer fra Kina og andre lavkostland. Vi har høye priser på våre egne eksportvarer
220 - ikke bare på olje og gass. De fleste eksportbedrifter har fulle ordrebøker. La meg være ærlig. Dette skyldes ikke først og fremst at vi har en rødgrønn regjering der SV har finansministeren. Heller ikke den forrige regjeringa hadde særlig

innflytelse over den økonomiske veksten i Kina og India - selv om Høyres Jan
225 Tore Sanner - så ofte han kan prøver å ta æra for det.

Vi har ansvaret for er å ta de riktige valgene for framtida. Men det går an å skusle
bort gode tider også.

230 "Felleskap" er overskriften over hele Soria Moria erklæringen. Det er et klart
brudd med høyrepolitikken. Nå bruker vi de store pengene til de store
oppgavene.

Vi har gjennomført et formidabelt løft for kommuneøkonomien. Siden vi vant
235 valget i 2005 har kommunene over to år fått til sammen 25 mrd mer å rutte
med. De aller fleste kommunene i landet merker det, selv om noen fortsatt sliter.
Alle bor i en kommune. De fleste er avhengige av velferdstjenester hver dag.
Mange lokalsamfunn var slitne av stadig nye Ernarunder med kutt og
innstramminger på omsorgstjenester, på barnevern, på ungdomstilbud. De som
240 gjorde jobben hver eneste dag strakk seg langt for brukerne, men følte at de fikk
en beskjed om at jobben deres likevel ikke var så viktig. Nå er det historie.
Høyre-historie. Og ikke en ordfører fra Høyre eller Fremskrittspartiet har ringt
meg for å klage over at de får for mye penger og gjerne vil sende noen kroner i
retur.

245

Vi skal fortsette å styrke kommuneøkonomien. Vi skal legge grunnlaget for gode
løsninger og kloke valg lokalt. Men vi skal også følge med på hvordan
kommunene bruker sin formidable vekst:

250 Så langt viser oversiktene fra kommunene at skolesektoren ikke har fått sin andel
av veksten. Vi vet at grunnskolen har et stort behov for å få flere lærere - sånn at
det er mulig å se hver enkelt elev og oppmuntre og motivere hver og en til å
strekke seg så langt som mulig. Vi har et klart løfte i Soria Moria om å øke
lærertettheten. Vi må følge nøye med på hva som blir virkeligheten i
255 skolehverdagen framover. Dere som politikere lokalt, er de som er best til å finne
de gode lokale løsningene. Det er en styrke for vårt demokrati at det er kort vei
mellom folk og de som tar politiske valg. Inge Ryan pleier å si at vettet er jevnt
fordelt over landet. Det er jeg enig i, men det er dessverre ikke like jevnt fordelt
over det politiske landskapet. Utdanning er så viktig at vi må sikre oss at skolene
260 får del i den økonomiske veksten. Hvis ikke det skjer vil diskusjonen om økt
statlig styring av sektoren trenge seg på.

265 Jeg er trygg på at SVere prioriterer skolen lokalt. Et godt SV-valg i årets kommunevalg er et godt skolevalg, og det beste alternativet til mer sentral styring.

SV har tatt steget inn i regjering, men for at folk skal få full uttelling for det trengs vi også i et flertall lokalt.

270

Tenk hva som skjedde i Oslo for fire år siden. Da var vi så nær å klare det! 1000 flere stemmer til oss, eller enda bedre; 300 færre til Venstre - ville gitt byen det rødgrønne flertallet hovedstaden fortjener. Det er få stemmer som gjorde en stor forskjell. For hva har skjedd siden det? For ikke å ødelegge det gode humøret skal jeg nøye meg med noen få eksempler:

275

- Det er ikke full barnehagedekning. Våre folk ville satt i gang med barnehageutbygging umiddelbart. De borgelige somlet, og kom først i gang når vi inntok regjeringskontorene i 2005, og satte skikkelig trøkk på saken derfra.

280

- SFO koster nå 2.080 kroner.

- I skolen ble det i løpet av tre år 4.000 flere elever, 228 færre lærere

285 Som dere vet så gikk det bedre i Trondheim ... Så, for å finne tilbake til det gode humøret, kan vi ta en liten titt på noe av det som har skjedd der:

- De har full barnehagedekning: Det er bygget 33 nye barnehager i 2006, 1700 nye plasser, alle som søker er garantert plass 1. august.

290

- De har satt av 4,1 millioner for å redusere prisen på SFO til. 1880,- (!) (Det er 200 kroner i måneden i forskjell på Oslo og Tr.heim)

- De har på årets budsjett lagt inn 5 millioner for å øke lærertetthet i 2007.

295

Driftsstøtta til skolene er økt med med ca 30 mill i perioden

- Økt investering i skolebygg med 1 million HVER DAG!

300

- De har økt sosialstøtten. Byen lå under statens satser, men har nå kommet seg opp på dem. Det er en god begynnelse.

- Halvert antall bostedsløse (og vil fortsette, over hundre fortsatt)

305 - Massiv kultursatsing

SV gjør en forskjell i regjering, og SV en forskjell lokalt! Det beste av alt er at folk kan si, som Ole Brumm; Ja, takk begge deler!

310 Derfor vil jeg gjerne ønske oss alle sammen lykke til med en viktig lokalvalgkamp - og særlig dere som stiller til valg lokalt. Dere gjør en forskjell!

En gang i tiden ble SVere mobbet på stands når vi argumenterte for flere barnehageplasser. SV-kvinnene var dårlige mødre som forsømte barna sine. I
315 kvinneåret 1975 var det 30.000 barn som hadde barnehageplass i Norge. I 2007 nærmer vi oss 10-gangeren med stormskritt.

Under Bondeviks regjeringer (før barnehageforliket i Stortinget) var utbyggingstakten helt nede i 2 - 3000 nye plasser pr år. Hele barnehagesektoren
320 var inne i ei bakevje, kontantstøtten var topp prioritert - samfunnets tilbud til de minste ble kraftig neglisjert.

I opposisjon tok SV initiativet til å få oss ut fra den bakevja. Alle opposisjonspartiene samlet seg om det store barnehageforliket. Det økte takten.
325 I regjering skal vi få den stafettpinnen helt i mål.

Vårt mål er at en barnehageplass skal bli et like selvfølgelig tilbud som en skoleplass. Og at historiene om barnehagekø og småbarnsforeldres bekymring for de yngste om få år skal være like uvirkelig som historiene om rasjonering
330 etter krigen.

Summen av alle de barnehageplassene som bygges rundt omkring i kommunene, er en stor reform og et stort verdivalg. Når mennesker er vår viktigste ressurs, når vi formes mest når vi er yngst - da er det viktig at samfunnet
335 stiller opp med et så godt tilbud som mulig - og ikke overlater hele oppgaven til foreldrene alene. Det er viktig for småbarnsforeldres velferd at de som er viktigst i deres liv har et godt tilbud. Det er viktig for arbeidslivet fordi svært mange arbeidsgivere mangler kvalifisert arbeidskraft.

Vi kommer ikke helt i mål i alle kommuner innen utgangen av 2007. Det står ikke på penger. Over statsbudsjettet stiller vi opp med øremerkede midler. 2007 vil bety utbyggingsrekord med over 19.000 nye plasser (til 15.000 barn). Det er ti ganger mer enn Bondevik på sitt verste. Men mange kommuner har forsømt
345 barnehageutbyggingen i en årrekke. Det tar tid å skaffe tomter, arkitekter og bygningsarbeidere.

Jeg må få avlegge Oslo en visitt igjen: Barnehagebyråden der, Torger Ødegaard fra Høyre, uttalte til VG på tirsdag (20.03.07), at det var dumt av meg å love full
350 dekning innen 2007, for det klarer ikke de å innfri.

- Jeg tror det var en helt bevisst uttalelse for å sanke velgere. Det viste at hun ikke er til å stole på, sier Ødegaard. Han viser til at det ikke er Kristin Halvorsen som bestemmer takten i barnehageutbyggingen. Det er kommunene selv som styrer
355 den...

Stort klarere innrømmelse går det vel ikke an å be om fra den kanten.

Bare de to årene vi har styrt til nå har bevilgningene til barnehagene økt med 6,4
360 mrd kroner. Jeg blir møtt med - og dere blir møtt med - mine uttalelser fra valgkampen 2005. Ja, jeg har lagt lista høyt i barnehagesaken. Jeg har lovet at vi skal gjennomføre det barnehageforliket alle partiene på Stortinget var enige om:

- Vi har redusert maxprisen - 6000 kr billigere pr år pr barn fra 2006.
365

- De fleste kommuner har full dekning i 2007, men det gjenstår noen - de kommer snart etter.

- Vi skal innføre en garanti om barnehageplass når full dekning er nådd.
370

Jeg har aldri sagt at jeg skulle gi meg midt i perioden hvis vi ikke var helt i mål med full dekning i 2007.

Men jeg har sagt at dere er kvitt meg i 2009 hvis ikke hele barnehagepakka er på
375 plass. Da har jeg ikke gjort jobben min. Da får noen andre overta.

Det hadde vært mer behagelig både for meg og for dere hvis jeg ikke hadde vært så stor i kjeften, men ikke mer behagelig for småbarnsforeldre. Uten å røpe for

380 mye fra "de indre regjeringsgemakker" kan jeg vel si såpass ar når SVs partileder og finansminister har lagt lista høyt - da blir det barnehageplasser av det.

Nå får jeg kjeft fra dem som ennå ikke har fått plass, men takk fra dem som får. Måned for måned blir det mindre kjeft og mer takk. Det er ingen kunst for en
385 høydehopper å legge lista så lavt at man aldri river. Det er trygt og hyggelig. Men man blir ikke mester av det, og det er det vi skal bli - barnehagemestere! Ved Stortingsvalget i 2009 skal vi være i mål med hele barnehagereformen.

Når vi har full dekning av plasser, må vi rette fokuset mot kvaliteten i
390 barnehagene. Det er for lite systematisk forskning på hvordan de yngste stimuleres best. Vi vet at vi mangler pedagogisk personell og gode førskolelærere. Her må innsatsen trappes opp.

I år 2000 mottok 91 214 barn kontantstøtte. Ettersom barnehageutbyggingen
395 har økt, har dette tallet blitt kraftig redusert. I fjor var det 64 303 som tok i mot kontantstøtten, mens anslagene for 2007 er 58 360.

Vi må ta en ny debatt om kontantstøtten. I Soria Moria erklæringen står det at vi skal legge om kontantstøtten når full barnehagedekning er oppnådd, tidligst i
400 2008. Vi vet at kontantstøtten holder mange av de barna som trenger en barnehageplass mest, borte fra barnhagen. Når barn med minoritetsbakgrunn starter første skoledag uten kjennskap til det norske språk, og uten knagger til norske sanger og eventyr - da nytter det ikke å begrense diskusjonen til skolepolitikken. Da må diskusjonen dreie seg om hva som skjer før de kommer i
405 skolen. Kontantstøtten hindrer integrering og hindrer det flerkulturelle Norge i å lykkes. Den debatten vil jeg gjerne utfordre Kristelig Folkeparti og de andre borgerlige partiene til å ta.

Mange barn i Norge i dag betaler er høy pris for det FrP, Høyre og KrF kaller
410 valgfrihet. De fratas valg. Vi gjennomfører nå gratis kjernetid i barnehager som forsøk i bydeler med høy andel minoritetsspråklige i Oslo. Det virker. Innvandrereforeldre slutter opp om forsøket. Mødrene tilbys norskkurs mens barna er i barnehage. Det er denne veien vi må gå. I neste Soria Moria erklæring må vi sloss for å avvikle kontantstøtten helt.

415

Vår regjering har lagt fram en grundig stortingsmelding om forskjells-Norge i utdanningssystemet. Den er egentlig sjokkerende lesning. Sosial ulikhet

reproduseres i det norske skolesystemet. Vi klarer ikke å utjamne ulikhet i særlig
420 grad. Denne systematiseringen av kunnskap legger grunnlaget for det som er
den neste store reformen som vi må gyve løs på. I Soria Moria erklæringen står
det at vi skal øke antall skoletimer for de yngste elevene. Det er godt begrunnet.
Norske småskoleelever har færre timer enn elever i våre naboland. Vi vet at tidlig
425 innsats overfor dem som sliter med lesing eller tallforståelse er det som virker
best. Derfor skal vi starte opptrappingen mot en heldagskole. Med flere timer til
faglig fordypning. Med leksehjelp. Med frukt og grønt.

Jeg får en del henvendelser fra barn. De lurte på når skolematen kommer. La
meg derfor si noen ord til dem: Gratis skolemat til alle skolebarn var ikke de
430 andre partiene enige med oss i at var viktig. På Soria Moria ble vi derfor enige
om at vi skal få til en ordning med frukt og grønt i denne perioden.

Vårt ønske om matservering på skolen ble latterliggjort som det avslørende
beviset for at SV ikke var opptatt av kunnskap, men bare av kos og laks.

435 Tiden jobber for vårt syn. Sunn kost er viktig for konsentrasjon, for trivsel og
for arbeidsro. Det er det på alle arbeidsplasser for voksne. Da er det enda
viktigere for barn. I Mo i Rana har SV-ordfører Inge Myrvoll og varaordfører
Liv Hauknes allerede innført regjeringserklæringens mål om skolemat. Lunsj
440 serveres med brød, knekkebrød, pålegg som ost, kaviar, leverpostei og syltetøy,
juice, melk og vann på menyen. Og på slutten av skoledagen settes fat med
oppskåret frukt ut i klasserommene. Vi trenger én Soria Moria til for å få dette
på plass. I mellomtiden oppmuntrer vi til forsøk rundt omkring i landet.
Skolemat er viktig fordi det fremmer læring. Uten kunnskap vil vi ikke kunne
445 løse de store utfordringene knyttet til for eksempel utryddelse av sykdommer,
klimaproblemer eller energisikkerhet. Derfor satser vi tungt på realfag. Vi øker
timetallene i matematikk og naturfag, vi øker rekrutteringen til opplæring i
realfag, vi styrker kompetansen på lærersiden og vi inviterer næringsliv og
arbeidsliv og frivillige organisasjoner til et samarbeid om dette.

450 Det viktigste målet for den økonomiske politikken er arbeid til alle. Når folk er
vår viktigste formue er den viktigste verdiskapningen i et samfunn at flest mulig
kan delta i arbeidslivet.

455 Det viktigste virkemidlet for å bekjempe forskjeller er at flest mulig har en jobb.
Å gå fra en lav trygd og til lønnsinntekt betyr økt levestandard, det betyr at man

deltar i et fellesskap.

460 Vi har nå historisk lav arbeidsløshet. Gjennom 2006 kom 77.000 nye personer inn i arbeidsmarkedet. Det har aldri vært så mange sysselsatte i Norge som nå. Nå gjelder det å få de gode tidene og den lave arbeidsløsheten til å vare lenge.

465 Vårt samfunn mangler ikke penger, men vi mangler folk med de riktige kunnskapene til å få gjort alle de arbeidsoppgavene vi ønsker å få utført. De mangler i privat sektor - og i offentlig sektor.

470 Situasjonen på arbeidsmarkedet har gjort at mange i ufrivillig deltid kan jobbe mer. Det er bra. Men vi har fremdeles mer å gå på. Vi trenger flere folk og timer i omsorg, barnehager og skolen. Jeg oppfordrer alle dere som er SVere lokalt til å jobbe systematisk mot ufrivillig deltid.

475 Det betyr også at mange eldre arbeidstakere er langt mer etterspurt enn før. For få år siden fikk mange oppleve at de var "50 og ferdige". Nå har arbeidsløsheten gått kraftig ned for denne gruppa. Det skulle bare mangle. Dette er arbeidskraft, kunnskaper og erfaringer som vi trenger sårt. Det finnes det også blant dem som har en funksjonshemming. Her er det mange som kan bidra, men som aldri får en sjanse. Det må vi snu.

480 Blant etniske minoriteter har arbeidsløsheten gått ned, men fremdeles er det sånn at mange med minoritetsbakgrunn holdes utenfor arbeidsmarkedet. Det har vi ikke råd til. Regjeringa har bestemt at kvalifiserte søkere med minoritetsbakgrunn til stillinger i staten skal innkalles til intervju. Det kan hjelpe noe på vei. Men her trengs det en omfattende holdningsendring. De 485 arbeidsgiverne som legger søknader fra folk med "fremmede navn" nederst i bunken - har gått ut på dato. De er en fare for konkurranseevnen og burde få trekk i lønna.

490 Det er mange jobber som ikke ville vært gjort hvis ikke vi hadde fått hjelp utenfra. Jeg har ikke statistisk belegg for å si at halvparten av Oslos utesteder ville vært stengt hvis det ikke var for svenskene. Men det er i nærheten av sannheten. Bygg og boliger ville ikke blitt realisert hvis det ikke var for polakker. De er hjertelige velkomne hit.

495 Og vi skylder dem skikkelige lønns- og arbeidsbetingelser. Det finnes altfor

mange eksempler på det motsatte. Derfor må vi forsterke arbeidet mot sosial dumping - ikke svekke det. Av hensyn til arbeidslivet og like rettigheter, men også fordi sosial dumping henger nøye sammen med skatteunndragelser og annet snusk. Slik undergraves velferdsstaten fra to kanter.

Regjeringa har til behandling norsk tilknytning til EUs tjenstedirektiv. Debatten om tjenstedirektivet har rast i alle EU-land. Vi får høre at det er kraftig forbedret gjennom prosessen. LO krever at Regjeringen foretar en grundig konsekvensanalyse av hvilke virkninger tjenstedirektivet vil få i Norge med henblikk på arbeidsrettslige spørsmål og aktuelle tiltak mot sosial dumping samt mulighetene for å løse samfunnsmessige oppgaver gjennom offentlig sektor. LO forutsetter at Tjenstedirektivet sendes ut til ny og endelig høring etter at konsekvensanalysen er offentliggjort og. Vi deler Los bekymring. Vi skal følge deres utfordring.

Det er en ting som aldri slutter å forundre meg. Det er hvordan toppskiktet i samfunnet tenker om seg sjøl i forhold til resten av samfunnet. Toppledere i de største norske aksjeselskapene har hatt en økning i sitt lønnsnivå på 20 pst. i 2006. Betydelige deler av dette skyldes bonuser og opsjoner. Uttellingen for mange av disse er først og fremst et resultat av at verdensøkonomien går så det uler og at olje- og gassprisen er høy - ikke en ekstraordinær innsats.

Dette er en farlig utvikling. Dette betyr at styrene i de største selskapene i Norge melder ledelsen ut av den kollektive fornuft. Alle forstår at ikke alle kan få 20 pst lønnsvekst. Nå skal de samme lederne mane andre til moderasjon. Den går ikke.

Regjeringa har gjort to viktige forandringer: For det første har vi lovfestet at generalforsamlingene i allmennaksjeselskap skal ta opp ledelsens betingelser. Styrene skal ikke kunne lukke døra og gjøre dette i skjul.

For det andre har vi i eierskapsmeldinga gitt klar beskjed om at staten vil gå imot opsjoner til ledere i selskaper som staten eier hele eller deler av.

Dette vil gjelde for framtida. Mye av den forskjellsutviklingen som vi ser nå er gamle avtaler som veksles inn.

Det er ikke bare økte forskjeller i samfunnet som er resultatet av at de på toppen melder seg ut av den kollektive fornuft. Det er viktige verdier i den nordiske

velferdsmodellen som står på spill: Det har en verdi at det ikke er store forskjeller mellom topp og bunn. Norsk næringsliv har et konkurransefortrinn fordi folk tør å gi sjefen klar beskjed og fordi ledelse og ansatte jobber sammen. Det er en viktig grunn til at vi har høy omstillingsevne og gode økonomiske resultater. Det er vanskelig å se at denne kulturen kan dyrkes hvis styrene definerer en helt annen logikk for lederne enn for alle andre.

Nå må eierne og staten som eier sørge for at ikke forskjells-Norge skyter fart.

En så sterk vekst som vi har hatt over flere år utfordrer våre politiske målsettinger på to områder særlig:

- Det fører til sentralisering. Flere flytter fra fraflyttingskommunene. Det stiller store krav til distriktpolitikken, landsbruks- og fiskeripolitikken. Innsatsen må settes inn der utfordringene er størst.

- Det betyr at forskjellene øker. Det er et lite sjikt i det norske samfunnet som har store eierandeler i norsk næringsliv. Nå har norsk næringsliv eventyrlige resultater.

Overskuddene i børsnoterte selskaper øker sterkt. I første halvår i fjor var driftsresultatene for disse selskapene 135 mrd. kroner, nesten 50 mrd. over nivået for første halvår 2005. Investeringene øker. Første halvår i fjor ble det blitt etablert 28 700 nye foretak, nesten 11 pst. flere enn i samme periode året før. Det kommer først og fremst dem på toppen til gode. Men de aller, aller fleste nyter godt av gode tider.

Vanlige lønnstakere har hatt en pen reallønnsvekst og har fått økt kjøpekraft. Lav arbeidsløshet er viktig for å bekjempe forskjeller.

Men det står noen utenfor. De på lave trygder og sosialhjelp merker lite til den kjøpefesten som det store flertallet tar del i. Nå starter vi reform med programmer som skal gi sosialklienter 120.000 kroner (2G = ca 126000) i inntekt hvis de deltar i kvalifisering som passer for dem. Men noen vil aldri få plass i arbeidslivet. Også de skal leve verdige liv.

For inneværende år har vi økte regjeringa sosialhjelpssatsene med 5 pst over prisvekst. Halvparten av kommunene følger den nasjonale normen for

575 sosialhjelpssatser. Vi skal følge med på hvordan det egentlig går når summen av
den ekstraordinært godt kommuneøkonomien er fordelt - kom noe fram til dem
som har minst?

Under et besøk i Bergen i fjor høst, var jeg på Robin Hood-huset sammen med
580 blant annet Oddny Miljeteig. Jeg fikk møte mange av brukerne, og fikk høre
deres historier. Det handler om å bli syk, det handler om å få gjeld man ikke
klarer å betjene, det handler om å bli sittende fast i en fattigdomsfelle.
Fattigdommen skal bekjempes. Å være fattig handler ikke bare om å ha lite
penger i lommeboka. Det handler om å bli uyndiggjort og avhengig av andre.
585 Om utestengelse og skam. Det rammer barn aller hardest. Derfor er det så viktig
at vi har fellesarenaer som gir gratistilbud til alle, enten det er gjennom skolen,
leksehjelpen eller biblioteket.

Menneskeskapte klimaendringer er den største utfordringen verdenssamfunnet
590 står overfor i det 21. århundret. Endringene skjer langsomt, men de truer
livsgrunnlaget til millioner av mennesker på kloden. Målinger av temperatur,
havnivå, nedbør og tykkelsen på is viser at global oppvarming er på gang.
Konsentrasjon av klimagasser i atmosfæren har økt dramatisk, og det skyldes
først og fremst utslipp fra fossile brensler. Vi ser utslag av dette allerede: En
595 oversikt over økt ekstremvær fra Miljøstatus i Norge (SFT) tegner et uhyggelig
bilde av situasjonen:

- 1200 mennesker døde av stormer og orkaner i Kina i juli og august i juli og
august 2006.

600

- Den verste tørken på 40 år rammet Øst Afrika i fjor.

- Høsten 2005 raste 28 tropiske stormer i Mexico-golfen. Mest kjent ble
orkanen Katrina som ødela New Orleans. Der omkom mer enn 1100
605 mennesker. Kostnadene etter disse ødeleggelserne har kostet USA langt mer enn
terrorangrepene 11. september.

- Mellom-Europa har opplevd flere alvorlige flomepisoder

610 - I Frankrike døde over 3000 mennesker på grunn av hetebølgen sommeren
2003.

615 - Over 1400 mennesker døde i hetebølger i India i 2003. Temperaturen var opp til 49°C.

- USA opplevde 562 tornadoer i mai 2003.

620 - I desember 1999 omkom så mange som 40 000 mennesker i den kraftige flommen i Venezuela.

Klimaendringene rammer først og fremst den fattige delen av verden, men ingen må tro at Norge går fri:

625 Vi kan i følge ekspertene vente oss mer nedbør, spesielt på Vestlandet og i Nord-Norge. Dere husker kanskje TV-bildene fra Bergen som viste at bryggen var oversvømt? Med økt havnivå kan vi forvente oss at dette skjer årlig framover.

630 På kysten av Møre og Trøndelag vil det bli flere stormer som forårsaker stor skade. Temperaturen i Norge vil øke mest på vinteren. Det er dårlig nytt for skianleggene og turistnæringen her til lands.

635 Landbruket vil få endrede betingelser. I beste fall bedre avlinger, i verste fall mer erosjon, som betyr at for eksempel matjorden renner vekk og at næringsstoffene i jorda forsvinner. Når temperaturen stiger så pumpes metan ut av jorda og myrer. Metan er en 20 ganger verre klimagass enn CO₂. Dermed akselererer oppvarmingen. Klimaendringer kan også påvirke vandrings- og gytemønster for fisk.

640 SVs miljøengasjement har altfor ofte vært møtt med enten overbærenhet eller forakt. Klimahysteri snakket Carl I Hagen om seinest i Nytt på Nytt denne vinteren! Nå har klimaet bokstavelig talt endret seg. Alvoret har gått opp for de fleste med full tyngde. Ikke minst etter at FNs klimapanel presenterte sin siste rapport tidligere i år.

645 Den første rapporten de ga ut var i 2001, og sa at det var sannsynlig at mesteparten av klimaendringene kommer av menneskelig aktivitet. I dag mener de at det er minst 90 % sannsynlighet for dette. Å ikke ta dette på alvor er å ikke ta framtida på alvor.

650 Det FrP gjør i denne sammenhengen er å lete med lys og lykte etter

unnskyldninger for å slippe å foreta seg noe som helst. De tviholder på at det hersker uenighet om menneskeskapte klimaendringer. For å underbygge sitt syn
655 har de hostet opp 99 forskere som er uenige med klimapanelet. 43 av dem viste seg å være sponset av oljeselskapet Exxon.

SV er Norges fremste miljøparti. Det har vi vært når det er lite fokus på miljøspørsmål. Det har vi vært i opposisjon. Det er vi når det er stekt fokus på
660 miljø- og klimaspørsmål. Det er vi i posisjon. I regjering har vi muligheten til å gjøre Norge til en ledende miljønasjon igjen.

Det skal vi gjøre.

665 Spørreundersøkelser viser at velgerne er enige med oss i at SV er Norges miljøparti. Vi har troverdighet fordi vi har turt å velge miljø også når dagsorden var en helt annen. Stortingsflertallet - alle unntatt SV - forsvant inn i bensintåka ved begynnelsen av dette århundre. Bensinavgiften ble satt ned i to runder. Prislappen var minus 3 milliarder kroner i inntekter til fellesskapet. Kort tid
670 etter var det lite forbrukerne merket til avgiftskuttet og mye som tydet på at oljeselskapene hadde stukket av med det meste av fordelene. Den langsiktige effekten var at vi gikk glipp av milliarder av kroner som kunne vært brukt til offensive miljøtiltak.

675 I Soria Moria-erklæringen står det at Norge skal være et foregangsland i miljøpolitikken. Nå skal vi konkretisere hva det betyr i klimaspørsmål.

Da landsmøtet vedtok SV arbeidsprogram for 2 år siden sa vi at Norge skal ha som mål å halvere klimaforurensningen innen 2020.

680

Hva har skjedd i de to årene som har gått siden landsmøtet? Klimautfordringene har ikke blitt mindre - de har økt. FNs klimapanel har dokumentert at oppvarmingen av kloden går raskere enn vi så langt har trodd. Konsekvensene i nord-områdene er ekstra sterke. Det haster.

685

Det er altså ingen grunn til at SV skal redusere sine klimaambisjoner.

Hva må så være vårt utgangspunkt?

690 Klimaendringene er grunnleggende urettferdige og usolidariske. Konsekvensene

av våre utslipp, bæres av framtidige generasjoner - og den fattigste delen av verden må ta den største delen av byrden. Norge, år ligger blant de land som har høyest utslipp pr. innbygger, bare «slått» av Oseania, Nord-Amerika og
695 Russland. Selvsagt skal Norge ta vår del av forpliktelsene.

Norge må arbeide internasjonalt for å få til en så ambisiøs og forpliktende ny Kyoto- avtale som mulig. Utgangspunktet for troverdighet internasjonalt er at vi setter oss ambisiøse mål for egne forpliktelser.

700

Vi skal bidra til reduksjoner i andre land. Men vi kan ikke ha som utgangspunkt at Norge skal kjøpe seg fri fra alle nasjonale reduksjoner - en betydelig andel må tas hjemme.

705 Våre mål kan ikke være summen av de tiltakene vi er beredt til å gjennomføre. Våre mål må ta utgangspunkt i hvilke reduksjoner kloden trenger - velge tiltak for å gjennomføre dem.

SV har ambisiøse mål om halvering av CO₂-utslipp innen 2020. Med
710 utgangspunkt i dette arbeide vi for et mest mulig ambisiøst klimamål for Norge. Skal Norge være et foregangsland i klimapolitikken må vi minst være villige til å påta oss like store forpliktelser som EU. Det betyr at vi minst må være villig til å påta oss en nasjonal forpliktelse om å redusere utslippene av klimagasser med 30 % innen 2020, i en ny internasjonal klimaavtale. Det må også være resultatet av
715 et evt. bredt klimaforlik i Stortinget.

Miljøpolitikken er ikke en masse enkelttiltak som vi skal behandle hver for seg. Miljøpolitikken handler om grunnleggende verdier: Vi skal overlate til neste generasjon noe som er like verdifullt som det vi overtok fra dem som var før oss.
720 Tar vi ikke klimautfordringene på alvor gambler vi med framtida til våre barn og barnebarn.

Jeg har bedt et svensk-ugandisk team om å vurdere Norges innsats for bærekraftig utvikling, og å utfordre oss. Rapporten kom denne uka, De
725 utfordrer oss på klima. Vi får mye skryt for CO₂ rensing, men de etterspør en klimastrategi. Den jobber vi med for fullt nå. Men vi får nærmest stryk for vår innsats for biologisk mangfold. Vi når ikke stopp i utryddelse av arter med dagens virkemidler.

Verdens over trues artsmangfoldet. Nedhugging av regnskogen utrydder arter som med ny kunnskap kan gi oss for eksempel livsnødvendige medisiner. Vi kan ikke rette pekefingeren mot andre, hvis vi ikke feier for egen dør. Derfor er ikke vern av Trillemarka bare en lokal sak. Derfor kan ikke en miljønasjon være
735 bekjent av en minimumsløsning.

Klimaendringene gjør seg særlig gjeldende i nord. Derfor er det viktig å ha klima- og miljø som en prioritert del av vår politikk for Nordområdene. I fjor sommer var jeg i Kirkenes, en av Norges mest internasjonale byer. Fylkesordfører Kirsti
740 Saxi var vertskap og gjorde meg kjent med de utfordringene som Finnmark står overfor. Det handler om forholdet til Russland, om Barentssamarbeidet, kultur og reiseliv, og samepolitiske spørsmål.. Det var et inspirerende besøk, og en nyttig påminnelse om hvor utadretta og internasjonalt orientert man er i nordøst i Norge. Nordområdesatsingen er ikke først og fremst distriktspolitisk
745 motivert, men jeg er ikke i tvil om at Nord Norge som landsdel tjener på at vi prioriterer Nordområdene så høyt som vi gjør.

Miljøpolitikken er en viktig del av internasjonal solidaritet. Betydelige deler av økningen på bistandsbudsjettet går til miljøtiltak i fattige land. I Soria Moria
750 erklæringen har vi satt oss som mål et bistanden skal opp til 1 pst av bruttonasjonalinntekten - i dag er vi på 0,97. Målet er innenfor rekkevidde. Vi som har tjent store verdier på eksport av olje og gass har en stor forpliktelse til å bidra i kampen mot fattigdom i andre deler av verden.

755 Norge går foran ikke bare når det gjelder å støtte opp under den politiske utviklingen i Palestina og for å understreke at det ikke finnes en militær løsning for Afghanistan. Vi har også gått foran med ensidig tiltak for gjeldslette da vi avskrev gammel gjeld etter skipseksportkampanjen med 520 mill kroner i dette årets statsbudsjett. Nå kan vårt eksempel brukes som brekkstang overfor andre

760 Vi trapper opp bistanden og samarbeidet med radikalisererte land i Latin-Amerika. Vi har mye å bidra med i dialog med land som er rike på naturressurser og som ønsker at verdiene fra dem skal komme hele folket til gode - ikke bare de gigantiske internasjonale oljeselskapene.

765 SV har en lang historie med solidaritet med Latin Amerika. Vi støttet kampen mot militærdiktaturene på 70 og 80-tallet. Nå ser vi at denne delen av verden er på vei fra væpna konflikter til demokrati. Vi må sørge for å støtte opp om denne

770 positive utviklingen.

Statens pensjonsfond er et av verdens største fond. Det er internasjonal oppmerksomhet rundt de etiske retningslinjene som SV i opposisjon til slutt fikk tilslutning til at skulle gjelde. Vi har trukket oss ut av 19 selskaper som bla
775 produserer landminer og klasevåpen. Nå utvikler vi en aktiv etisk eierskapsutøvelse for å bruke vår makt som eiere - i samarbeid med andre eiere - til å påvirke selskaper f.eks til å ikke utnytte barn i grove tilfeller av barnearbeid og til å slutte opp om nye og større mål for internasjonalt klimaarbeid i stede for å lobbe imot en ny Kyotoavtale. Vi bruker vårt eierskap profesjonelt og til å
780 gjøre selskaper og verden bedre.

SV har en stolt historie. Vi har påvirket samfunnet i riktig retning, først og fremst gjennom å presse andre partier til å legge om sin politikk. Den nye kvinnebevegelsen var en viktig del av SV fra starten av. Men det var Gro Harlem
785 Brundtland som dannet en kvinneregjering som satt en internasjonal dagsorden og som inspirerte kvinner verden over.

Nå har vi makt og mulighet til å gjennomføre egen politikk sjøl. Det gjør vi hver dag. Det fortjener våre velgere, våre barn, våre venner i andre deler av verden.
790 Det må vi gjøre sammen - hele partiet. Og vi må være stolte over det vi får til - og utålmodige etter å komme videre.

Kilde

<http://www.sv.no/partiet/landsmotet/innledninger/dbaFile126943.pdf>

795

Emner

Innenriks, Landsmøtetale, Partipolitikk

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/sv-gjor-en-forskjell>

800

805